

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Udrag fra Enten – Eller. Første del

Citation: Kierkegaard, Søren: "Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 2", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 2*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Alastair McKinnon; Finn Hauberg Mortensen, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 1997 , s. III. Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-ee1-txt-shoot-id5af25633-834c-4b2e-9daa-dd35ae5be123.pdf> (tilgået 19. juli 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 2

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden. [Læs CC0-erklæringen](#)

Spørger man, hvilket Moment der er det mest episke i Operaen, saa er Svaret let og utvivlsomt, det er *Leporellos* anden Arie, Listen. I det Foregaaende er det allerede udhævet, ved at sammenligne denne Arie med den tilsvarende Monolog hos *Moliere*, hvilken absolut Betydning Musikken har, at Musikken netop derved, at den lader os høre Don Juan, høre Variationerne i ham, fremkalder den Virkning, som Ordet eller Replikken ikke er istand til. Her bliver det af Vigtighed at fremhæve Situationen og det Musikalske i den. See vi os nu om paa Skuepladsen, da bestaaer det sceniske Ensemble af *Leporello*, *Elvira* og den tro Tjener. Den utro Elsker er derimod ikke tilstede, han er nemlig, som *Leporello* træffende udtrykker sig – »han er borte.« Det er en Virtuositet, *Don Juan* er i Besiddelse af, han er og – saa er han borte, og han bliver (for sig selv nemlig) ligesaa beleiligt borte som en *Jeronimus* kommer beleiligt. Da det nu er vitterligt, at han er borte, saa kunde det synes underligt, at jeg omtaler ham og paa en Maade fører ham med ind i Situationen; ved nærmere Overveielse vil man maaskee finde det ganske i sin Orden og her see et Exempel paa, hvor nøie efter Ordet det maa tages, at *Don Juan* er allestedsnærværende i Operaen; thi dette kan dog neppe stærkere betegnes end ved at gjøre opmærksom paa, at selv naar han er borte er han tilstede. Dog vi ville nu lade ham være borte, da vi senere ville faae at see, i hvilken Betydning han er tilstede. Derimod ville vi betragte de 3 Personer paa Scenen. At *Elvira* er tilstede bidrager naturligtvis til at frembringe en Situation; thi det gik ikke an at lade *Leporello* til egen Tidsfordriv oprulle Listen; men hendes Stilling bidrager tillige til at gjøre Situationen piinlig. Man kan overhovedet ikke negte, at den Spot, der stundom drives med *Elviras* Kjærlighed, næsten er grusom. Saaledes i 2den Act, hvor hun i det afgjørende Øieblik, da *Ottavio* endelig har faaet Mod i Brystet og Kaarden ud af Skeden for at myrde *Don Juan*, styrter sig imellem og nu opdager, at dette ikke er Juan men *Leporello*, en Forskjel, *Mozart* saa stærkt har betegnet ved et vist klynkende Bræg. Saaledes er der i vor Situation og noget Smerteligt i, at hun skal være tilstede for at vide, at ved Spanien staaer 1003, ja hvad meer er, paa Tydsk bliver det hende sagt, at hun selv er Een af dem. Dette er en tydsk Forbedring, der i samme Grad er taabelig uanstændig som den tydske Oversættelse paa en ikke mindre taabelig Maade er latterlig anstændig og aldeles forfeilet. Det er for *Elvira* at *Leporello* giver en episk Oversigt over sin Herres Liv, og man kan ikke negte, at det er ganske i sin Orden, at *Leporello* foredrager og *Elvira* hører til; thi de ere begge to i høi Grad interesserede deri. Som man derfor i den hele Arie bestandig hører *Don Juan*, saaledes hører man paa enkelte Steder *Elvira*, der nu synlig er tilstede paa Scenen som et Vidne instar omnium, ikke paa Grund af noget tilfældigt Fortrin hos hende, men fordi, da Methoden væsentlig bliver den samme, Een gjælder for Alle. Dersom *Leporello* var Charakter eller gennemreflekteret Personlighed, da lod en saadan Monolog sig vanskelig tænke, men netop fordi han er en musikalsk Figur, der synker ned i *Don Juan*; derfor har denne Arie en saa stor Betydning. Den er en Reproduction af hele *Don Juans* Liv. *Leporello* er den episke Fortæller. En saadan bør vel ikke være kold eller ligegyldig for hvad han fortæller, men han bør dog bevare en objectiv Holdning ligeover for det. Dette er ikke Tilfældet med *Leporello*. Han henrives aldeles af det Liv, han beskriver, han glemmer sig i *Don Juan*. Saaledes har jeg atter her et Exempel paa, hvad det vil sige, at *Don Juan* gjenlyder overalt. Situationen ligger derfor ikke i *Leporellos* og *Elviras* Underholdning om *Don Juan*, men i den Stemning, der bærer det Hele, i *Don Juans* usynlige aandelige Nærværelse. Nærmere at udvikle Overgangen i denne Arie, hvorledes den begynder rolig og mindre bevæget, men alt mere og mere opflammes, eftersom *Don Juans* Liv mere og mere gjenlyder i den, hvorledes *Leporello* mere og mere hentes deraf, henveires i og vugges af disse erotiske Luftninger, hvorledes den nuanceres forskjelligt alt eftersom de Qvindelighedens Differenser, der ligge indenfor *Don Juans* Omfang, blive hørlige deri – dertil er her ikke Stedet.